

Anmeldelser og Kritiker.

Nogle Bemærkninger om Lagfølgen ved Vestre Gasværk i København.

Svar til Hr. Professor, Dr. phil. K. RØRDAM.

I Meddelelser fra „D. G. F.“ Nr. 10, S. 113—116, har Professor K. RØRDAM „anmeldt og kritiseret“ Undertegnedes Arbejde: „Forsteningsførende Blokke fra Langeland, Sydfyn og Ærø samt Bemærkninger om de ældre Tertiærdannelser i det baltiske Omraade“ (D. G. U. II. R. Nr. 15. Kbhvn. 1904).

I det sidste Afsnit af denne Anmeldelse søger Professor RØRDAM at imødegaa den Tydning, som jeg har givet af Profilet ved Vestre Gasværk, og holder fast ved sin tidligere, i Beskrivelsen til Kortbladene København og Roskilde (D. G. U. I. R. Nr. 6. Kbhvn. 1899) udtalte Anskuelse, at den palæocene Mergel kun er „løse Blokke i Morænen“.

Desværre er denne Imødegaaen fra Prof. RØRDAMS Side kun en Gentagelse af hans tidligere Udtalelser; og med det eneste Argument, som han har hentet fra min Fremstilling, og som han virkelig har lavet til paa en ganske pikant Maade, har han ikke været særlig heldig. Enten har han ganske overset en Udtalelse af mig, eller ogsaa har han slet ikke forstaaet min Bevisførelse. Jeg skulde næsten ønske, at Professor RØRDAM havde citeret mit Arbejde lige saa udførlig, som han i den nævnte Kortbladsbeskrivelse har samlet alt, hvad der da var publiceret om Forekomsten ved Vestre Gasværk, selv om hans Anmeldelse derved var bleven lidt mere voluminøs.

I ethvert Tilfælde maa jeg beklage, at Arbejdet med omhyggelig at optrykke alt, hvad der tidligere var udtalt om Fore-

komsten ved Vestre Gasværk, den Gang til den Grad optog Professor RØRDAM, at han ikke helligede de Prøver, der i Mineralogisk Museum findes fra Vestre Gasværk, den fornødne Opmærksomhed. Det vilde da næppe være undgaet ham, at den Prøve „med Rullesten af skandinaviske Urbjæragsstykker, rullede Smaastykker af Belemniter og lignende, i Glacialgrus almindelig forekommende Materiale“, hvori han ser et Bevis (l. c. S. 38), for at der „under de paleocæne Lag har været utvivlsomt glaciale Gruslag“, ikke er forsynet med nogen nærmere Angivelse udover „Vestre Gasværk København“.

Denne Prøve mangler saaledes al Beviskraft og er ogsaa noget ganske andet end de Boreprøver, der ligger til Grund for mine Udtalelser.

Hvis Professor RØRDAM tilstrækkelig nøjagtig havde læst, hvad jeg ytrer herom S. 46, vilde han næppe have fremstillet den Bevisførelse, paa hvilken jeg grunder min Anskuelse, saaledes som han har gjort det.

Efter at jeg har omtalt Profilet med de Betegnelser, som Professor JOHNSTRUP havde benyttet, og derved særlig fremhævet det „Gruslag med Kridtforsteninger“, der ligger imellem de paleocæne Lag, som har leveret Materialet til v. KOENENS Bearbejdelse af Faunaen, og Saltholmskalken, angiver jeg de Resultater, til hvilke Undersøgelsen af de i Mineralogisk Museum opbevarede Boreprøver af det omtalte „Gruslag“ førte mig. Herved udtaler jeg (l. c. S. 46): Det er sikkert nok disse Prøver sammen med en anden fra sikre Istidslag¹⁾, der har foranlediget RØRDAM til at formode etc.“ og giver derefter en nøjagtig Redegørelse for deres Indhold, baade palæontologisk og petrografisk, som jeg dog ikke her skal gentage.

Hvis Professor RØRDAM en Gang til vilde gennemlæse det paagældende Afsnit af mit Arbejde, og hvis han en Gang neje vilde betragte de omtalte Prøver, er jeg ganske overbevist om, at hans Tvivl om, hvorvidt de paleocæne Lerlag ved Københavns Vestre Gasværk er faststaaende eller ej, hurtig skulde forsvinde, navnlig da jeg ved, at Professor RØRDAM har tilstrækkelig Erfaring med Hensyn til Boreprøver til at kunne bedømme, hvor meget af Forureninger „man godt kan være bekendt“.

¹⁾ Denne Passus er her fremhævet af Forf., og den Prøve, til hvilken der her hentydes, er netop den foroven omtalte.

At Professor RØRDAM helt forbigaar den Støtte, som det faunistiske Indhold af de i samme Afhandling (S. 28—32) omtalte Blokke af „paleocænt Ekinodermkonglomerat“ giver for min Opfattelse af Lagrækken ved Vestre Gasværk, vil jeg ogsaa her fremhæve.

Jeg føler mig, trods alt, fristet til angaaende det sidste Afsnit af Professor RØRDAMS Anmeldelse af mit Arbejde at benytte netop det „Epitheton ornans“, som han paastaar, at jeg „ynder at tillægge andres Arbejder“, i Overbevisning om, at Lagfølgen ved Gasværket af mig allerede er fremstillet saa tydelig, som det med det foreliggende Materiale lader sig gøre.

Karl A. Grönwall.

Geologisk Litteratur.

Hj. Möller. Bidrag till Bornholms fossila flora. Pteridofyter. (Lunds Universitets Årsskrift. Band 38. Afd. 2. Nr. 5. (Kongl. Fysiograf. Sällsk. Handl. Bd. 12. Nr. 5.) 68 S. 6 Tafl. 4°. Lund 1902).

Hj. Möller. Bidrag till Bornholms fossila Flora. (Rhät och Lias). Gymnospermer. (Kongl. Svenska Vetensk. Akad. Handl. Bd. 36 Nr. 6. 56 S. 7 Tafl. 4°. Stockholm 1903).

Disse to Arbejder indeholder en nøjagtig Bestemmelse og Bearbejdelse, ledsaget af righoldige og vel udførte Afbildninger, af de Samlinger af bornholmske Planteforsteninger, der findes opbevarede i Riksmuseum i Stockholm, og er udførte i den Tid, Forfatteren arbejdede ved dette Museums Afdeling for Planteforsteninger, under Ledelse af denne Afdelings Intendent, Professor A. G. NATHORST, hvad der i betydelig Grad forhøjer deres Værdi.

Ifølge Forfatterens Anskuelse var der Aar 1900 i Bornholms fossile Flora kendt 56 Arter og Former. Den Liste, han opstiller, indeholder 103 Arter og Former; af disse maa dog vistnok 3 udgaa, hvis man sammenligner Listen i det først nævnte Arbejde med Artsbeskrivelsen i det andet. Artsantallet bliver da lige 100, og af disse har Forf. bragt henved Halvdelen eller 44 til vort Kendskab. Af disse er 14 ny for Videnskaben, deraf 9 Arter, 2 Underarter og 3 Former.